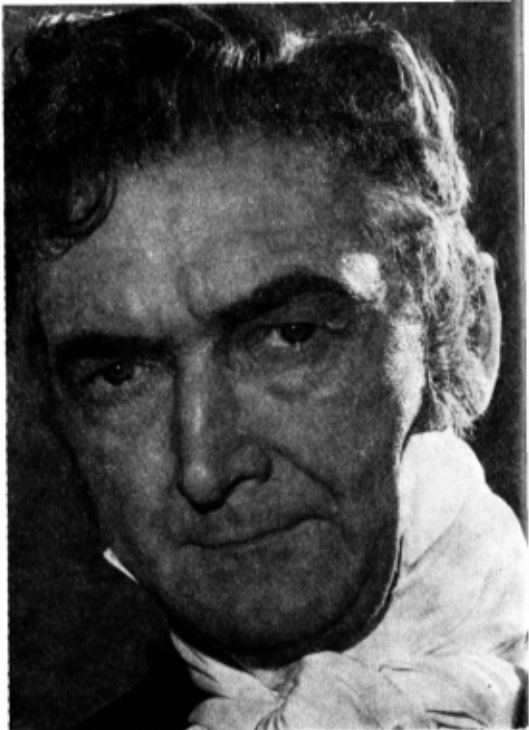

LUCIAN GIURCHESCU

Nu mulți oameni sînt Vilar

Nu știu cînd a murit Vilar! În 1971, cînd inima lui a încetat să bată, sau în 1963, cînd s-a despărțit de T.N.P.? Pentru noi toți el era atît de legat de scena de la Chaillot încît nici una din explicațiile oficiale sau oficioase, din comentariile și birfele ce au însoțit divorțul teatral Vilar-T.N.P., nu ne-au putut face să-l înțelegem.

Un om nu pleacă din casa lui, de florile mărlui. Un om nu lasă tot ce a iubit dintr-un capriciu. E fie semnul unei oboseli, de care, de obicei, nu e el vinovat. Fie marca unei înțelepciuni ce te face să pricepi că viața trebuie, poate fi luată de la capăt, de multe ori.

Să lași în urmă amintirea Cidului și a lui Arturo Ui, amintirea începutului și-a gloriei, nu e puțin. Și mai ales, să nu-ți urăști urmașii! Să nu ai pentru ei decît cuvinte calde, să vrei ca ei să izbutească.

Probabil, puțini oameni pot fi Vilar. Muritorii de rînd, oricît de mult talent le-a dat milostiva natură, privesc înapoi cu minie. Își dușmănesc urmașii cu o forță ce depășește chiar și pe cea pusă în slujba demolării prestigiului înaintașilor. Dar ce să-i faci, așa-i la teatru!

Vilar a fost în teatru contemporan un singular. Nu, nu mă refer acum la om, (Din fericire, e greu să fi om, dar, totuși, oameni există). El nu avea inventivitatea lui Strehler, forța lui Gründgens, imaginea cețoasă a lui Bergman, diversitatea lui Kortner. El nu a fost nici Brecht, nici Grotowski. Nici Kazan, nici Barrault. Un șoi de jansenism scenic, un soi de rigoare neîncununată, un vizionarism sobru, o veselie controlată, o măiestrie a detaliului dac din el, însă, egalul celor mai mari, unul din cei mai mari între cei foarte mari.

O credință în public, în partenerul de neînlocuit al creatorului, conferă scenei de la Trocadero și celei din curtea palatului papilor din Avignon, caracterul popular ce nu se confundă nici cu populismul naiv, nici cu demagogia. A reinventat spectacolul în aer liber. (Știu că mulți îmi vor demonstra că și X și Y și Z au „făcut” teatru prin parcuri și piețe. Dar întrebarea e: cum?) A reinventat teatrul în aer liber pentru a-l oferi celor mulți. Numai că el a înțeles că acest fel de teatru cere eforturi — artistice, materiale — imense, pentru a reuși, pentru a deveni, în timp, o afacere. Și Festivalul de la Avignon este și va mai fi multă vreme cea mai perfectă „afacere” artistică a lunilor de vară. Cea mai prestigioasă și simplă întîlnire dintre teatru și spectator.

Cu gîndul la palatul papilor, la Chaillot-ul celor mai ieftine bilete ale Parisului, să ne inchipuim că Vilar e plecat doar pentru cîteva zile, că Vilar se va întoarce cu forțe proaspete, cu idei noi, cu aceeași credință, convocîndu-ne, din nou, la marea sărbătoare a teatrului, pe care doar funcționarul înăcrit n-o înțelege, dar pe care Thalia o oferă celor mulți, de mii de ani, zîmbind și plîngînd, recitînd tirade și spunînd glume.